

GLOBÁLIS TRENDKÉK ÉS HAZAI KILÁTÁSOK

INTERJÚ VARGA MIHÁLY NEMZETGAZDASÁGI MINISZTERREL

Az elmúlt hetekben, hónapokban jelentős világgazdasági átalakulás ment végbe. Ön október elején részt vett Limában a Nemzetközi Valutaalap és a Világbank éves közgyűlésén. Az ott folytatott tanácskozások alapján hogyan látja: mikor és milyen módon fogja érinteni a magyar gazdaságot a növekedés lassulása pénzügyi és reálgazdasági tekintetben?

A megbeszéléseken egyetértés mutatkozott abban, hogy a globális növekedési kilátások továbbra is mérsékeltek maradnak. A kedvezőtlen tendenciák miatt az IMF lefelé módosította a világgazdasági növekedés előrejelzését: 2015-re 3,1 százalékos, míg 2016-ra 3,6 százalékos bővülést vár a korábbi 3,5, illetve 3,7 százalékos helyett. Természetesen a kihívások régióként és országonként eltérőek. Az Egyesült Államok fellendülése folyamatos, a Federal Reserve (Fed) december közepi alapkamat-emelése ugyanakkor szigorodó globális pénzügyi kondíciókat vetít előre. Az amerikai központi bank 2006 óta először, negyed százalékkal növelte az irányadó rátát, és további négy emelést irányzott elő a 2016–2017-es időszakra. A döntés nem lepte meg a piacokat, így rövid távon nem hozott jelentős változást. Hosszabb távon elsősorban azok az országok – például Brazília vagy Indonézia – kerülhetnek nehezebb helyzetbe, amelyek ki vannak téve a nyersanyagárak változásának. Úgy vélem, Magyarország nem lesz a Fed lépésének vesztese, de ahogyan a világgazdaság egészére, hazánkra is hatással lesz – a verseny fokozódik a befektetők kegyeiért.

A kínai gazdaság növekedési ütemének lassulása és átalakulása, valamint az utóbbi időben tapasztalt piaci volatilitás – a jelenlegi várakozások szerint – a vártnál erősebb hatással lesz a világ gazdaságára. Hozzáteszem: november végén Orbán Viktor miniszterelnök úr vezette delegáció tagjaként Kínában jártam. Személyes benyomásaim alapján Kína még mindig a világ egyik legdinamikusabban fejlődő gazdasága. Gondoljunk csak Sanghájra, ahol alig több mint két évtized alatt egy ultramodern város nőtt ki a rizsföldek helyén. A statisztikák szerint 1990-ben még csak 150 toronyház volt a városban, ma már 2500, és a növekedés látszólag ugyanilyen szédítő ütemben folytatódik. Figyelnünk kell tehát a kockázatokra, de a feladatunk inkább az, hogy tartós és kiegyensúlyozott együttműködést alakítsunk ki Kínával.

Visszatérve a globális kilátásokra: sok fejlődő gazdaság is nehezebb évek elé néz. Sérülékenységüket erősítik a tartósan alacsony nyersanyagárak, a szigorodó pénzügyi kondíciók, a lassuló tőkemozgások, valamint az árfolyamfeszültségek. Egyelőre kiszámíthatatlan, hogy a komoly társadalmi és politikai ellentétekkel járó, globális méreteket öltő migránshelyzetnek milyen hatása lesz a világgazdaságra. Az már most világos, hogy az EU-nak nemcsak társadalmi, hanem gazdasági szempontból is komoly problémát jelent a bevándorlók kezelése, miközben még mindig nem lábalt ki teljesen a világgazdasági válságból.

A globális kockázatok ellenére úgy vélem, az elmúlt időszakban sokat tettünk azért, hogy Közép-Európa – Németországgal együttműködve – az unió gazdasági

növekedésének motorja legyen. A nyugati államokban a növekedést az alacsony termelékenység és a társadalom elöregedése húzza vissza, a déli országok pedig a hosszú ideig tartó fegyelmetlen gazdálkodás hatásaitól szenvednek. Mindeközben térségünk, különösen a visegrádi együttműködésben részt vevő országok Európa egyik termelési központjává váltak, és fokozatosan felzárkóznak a kontinens élmezőnyéhez. Természetesen ehhez továbbra is összehangolt cselekvési tervre és következetesen végigvitt gazdaságpolitikára van szükség.

Varga Mihályt választotta az idén az év pénzügyminiszterének a kelet- és közép-európai régióban a Euromoney című szaklap Emerging Markets kiadványa. Az újság évről évre közgazdászok, elemzők, bankárok véleményét összesítve dönt a világ legjobb pénzügyminisztereiről és jegybankelnökeiről. A díjat a Világbank és a Nemzetközi Valutaalap éves kongresszusán, Limában vette át a magyar tárca vezetője 2015 októberében. A cím odaítélésének indokai közül a lap kiemelte a magyar kormány jó időzítését a jelzálogalapú devizahitelek piaci árfolyamon való forintosításakor. Varga Mihály érdemének tartották, hogy Magyarországnak sikerült 2013-ban a határidő előtt visszafizetnie az adósságát a Nemzetközi Valutaalapnak. Szerintük az is a magyar gazdasági miniszter munkájának köszönhető, hogy csökkenőben van az államadósság bruttó hazai termékhez viszonyított aránya, miközben a költségvetési hiány az utóbbi három évben 3 százalék alatt van. Elismeréssel szóltak arról is, hogy a külföldiek által birtokolt állampapír-állomány három év alatt 40-ről 30 százalékra csökkent, ami hozzájárult az ország kitettségének mérsékléséhez.

Magyarország a 2010-es viszonyokkal összevetve sokkal jobb állapotban van, ezt mutatja szinte az összes makroadat. A körülményeket természetesen időlegesen befolyásolhatják a pénzügyi piacokról érkező turbulenciák, ám az elmúlt évek gazdaságpolitikájának eredményei lehetőséget teremtenek arra, hogy felkészüljünk az „esős napokra”. A magyar gazdaság ellenálló-képességét már a nemzetközi szervezetek is elismerik. 2013-ban kikerültünk a túlzottdeficit-eljárás alól, és minden esélyünk megvan arra, hogy jövőre mindez „átszivárog” a hitelminősítők értékelésébe is.

Ma Magyarországon elsősorban az okoz fejtörést, miként tartható fenn, illetve hogyan növelhető az elmúlt évek növekedési dinamikája. Négy területen látok lehetőséget az előrelépésre: a beruházások ösztönzésében, az uniós támogatások kifizetésének felgyorsításában, a piaci igényeknek megfelelően képzett munkaerő biztosításában, illetve a hitelezés beindításában. A beruházások ösztönzése érdekében új iparstratégiát és otthonteremtési programot dolgozott ki a kormány. Az uniós kifizetések felgyorsítása azt jelenti, hogy 2017 közepéig a 2014–2020-as időszak összes pályázatát kiírjuk. Teljes körűvé tesszük a duális szakképzést, a bankokat pedig a bankadó csökkentésével tesszük érdekeltté hitelezési aktivitásuk növelésében.

Lehet-e számszerűsíteni a kül- és belföldi folyamatokat, kihívásokat, magyar gazdaságra gyakorolt hatásukat? Mi várható az előttünk álló időszakban?

Az előrejelzési horizonton várhatóan a növekedés a korábbiaknál még kiegyensúlyozottabb szerkezetű lesz, a fenntarthatóságot pedig a továbbra is alacsony, 3 százalék alatti kormányzati hiánycél biztosítja. 2015 első félévében 3,1 százalékkal nőtt a magyar gazdaság teljesítménye, ami jóval meghaladta az 1,4 százalékos uniós átlagot. Az év hátralévő részét tekintve több tényező együttes hatása érvényesül: a mezőgazdaság tényleges teljesítményének alakulása mellett kockázatot jelent egyrészt a kínai gazdaság bővülésének már említett várható lassulása, valamint a járműgyártást érintő Volkswagen-botrány. Utóbbinak egyelőre nincs érezhető következménye, azonban, ha a külső autópiacon kereslet csökkenne, az negatívan befolyásolhatja hazánk ipari kibocsátását és kivitelét is. Kedvező ugyanakkor, hogy export-szerkezetünk egyre diverzifikáltabb, ami csökkenti a gazdaságunk sebezhetőségét. A növekedést segíti az erősödő belföldi bizalom: a kilátások érdemi javulása, valamint az adócsökkentések és adókedvezmények magasabb jövedelempozíciót eredményeznek a háztartások és a vállalatok esetében, így a belső kereslet további élénkülésére számíthatunk. Az olajárcsökkenés és az európai uniós dekonjunkció eredményeként idén is visszafogott, 0 százalék körüli árdinamikával számolunk, ami kiszámítható környezetet teremt a gazdasági szereplők számára.

Jelenleg az autóiipar és a beszállítói hálózat a magyar gazdaság motorja, különösen az export tekintetében. A már említett világgazdasági átalakulás nyomán várható-e ágazati átrendeződés a kivitelben? Ha igen, akkor várhatóan mely ágazatok termelése esik vissza, és mely ágazatok iránt nő a kereslet?

A 2008-as világgazdasági válság a pénzügyi piacok „terméke” volt, amely hatását a mai napig érezteti. A 2010-es kormányváltás után így nem volt kérdéses, hogy a fókusz a termelő munkára, kreativitásra és innovációra épülő ágazatokra kell helyezni. Azt gondolom, hogy az ország makrogazdasági számai igazolják a kormányzat intézkedéseit, megtérülő beruházás volt az ipar részarányának növelése a gazdaság szerkezetén belül. Fontos ugyanakkor a Volkswagen-botrány tanulságait is levonnunk. Az elmúlt évek dinamikus növekedése ugyanis nagyban volt köszönhető a járműiparnak. Bár jelenleg számottevő negatív hatásokat nem látunk, a következő időszakban az iparosodás szerkezetének sokszínűségét kell növelnünk.

Az irányok tekintetében komoly segítséget jelent, ha megnézzük legfontosabb gazdasági partnereinket – itt elsősorban Németországra gondolok. Ott is megindult a gondolkodás, amely „Industrie 4.0” néven ismerhető a szélesebb szakmai közönség számára. Már a munkanév is jól mutatja, mik lesznek a következő időszak irányai. Arra számítunk, hogy elmosódnak a határvonalak a klasszikus ipar és az infokommunikációs szektor között. Ez új iparágak megerősödését és a munkavállalók oldaláról új képességek meglétét feltételezi. Minderre nekünk is figyelemmel kell lennünk iparstratégiánk megalkotásakor.

Az egyes ágazatok meghatározása előtt van néhány horizontális szempont, amit szintén érdemes számba venni:

1. Magyarország az iparban hasznosítható nyersanyagokból jelentős behozatalra szorul. A mező- és erdőgazdasági alapanyagok ugyanakkor ennél nagyobb számban állnak rendelkezésre, ezért a hazai alapanyagok magasabb szintű feldolgoása során főként ezt a területet érdemes előnyben részesíteni.
2. Indokoltnak tartjuk az ipar fejlesztését olyan területekre koncentrálni, ahol az ország rendelkezik termelési hagyományokkal, szakértelemmel. Ezek közé tartozik a gép-, gépiberendezés- és járműgyártás. A járműgyártás a teljes feldolgozóipari termelés 27,4 százalékát, kivitele a teljes magyar áruexport 20,2 százalékát tette ki 2014-ben. Emellett a járműgyártás jelentős hazai beszállítói kapacitással rendelkezik, kutatás-fejlesztési ráfordítása kiemelkedő, és a duális képzések révén hozzájárul ahhoz, hogy hazai mérnökök Magyarországon tudjanak elhelyezkedni a szakterületükön.
3. Fontosnak tartjuk továbbra is a külföldi működőtőke-befektetések (Foreign Direct Investment, azaz FDI) Magyarországra vonzását. Több százezer új munkahelyet és a modern technológiák meghonosítását köszönhetjük a magyar iparfejlődésben a külföldi termelő beruházásoknak. A magas FDI-vonzó képességgel rendelkező ágazatok – például az infokommunikációs és távközlési szektor – támogatása így a kormány legfontosabb célkitűzései közé tartozik.
4. Az előzőek ellenpontjaként pedig – hiszen piaci turbulenciák vagy egyéb pénzügyi megfontolások miatt a külföldi beruházó könnyen tovább is állhat – fontos a nagy hagyományokkal rendelkező, magas hozzáadott értéket termelő hazai ágazatok további támogatása, mint a gyógyszergyártás.
5. A következő évek stratégiaalkotásakor nem hagyhatjuk figyelmen kívül az energiahatékonysági szempontokat és a PAKS II. beruházást sem. Ez utóbbinak köszönhetően jelentős villamosenergia-többlet prognosztizálható, amely becsatornázható lehet az e-mobilitás támogatásába.
6. Végül figyelemmel kell lennünk arra, hogy a magyar gazdaság húzóereje jelenleg az ország középső és északnyugati térségeiben összpontosul. Olyan irányú fejlesztések támogatása szükséges, amelyek képesek a területi egyenlőtlenségek feloldására.

Mindezen kül- és belföldi trendek, szempontok, hagyományok és potenciálok vizsgálata alapján úgy látjuk, hogy a következő időszakban kitörési pontokat az egészséggazdaság, az élelmiszeripar, a jármű- és gépgyártás, a megújuló energiákon alapuló zöldgazdaság, és az infokommunikációs szektor jelenthet.

A tervekhez a következő időszakban komoly fejlesztési források párosulnak. 2014 és 2020 között 12 ezermilliárd forint uniós forrás érkezik Magyarországra, ennek 60 százalékát közvetlenül gazdaságfejlesztésre fordítja az ország, ez minden idők legnagyobb gazdaságélénkítő programjának megvalósítását teszi lehetővé. A maradék 40 százalékot az állam használja fel, de ez is jórészt a gazdaságfejlesztést szolgálja, így például a következő uniós ciklus lezárulásáig az összes megyei jogú várost bekapcsoljuk az autópálya-hálózatba.

Varga Mihály kezdeményezésére készült el – a kormány által idén nyáron jóváhagyott – Jedlik Ányos Terv és a hozzá kapcsolódó Jedlik Ányos Cselekvési Terv. A program elfogadásával az Európai Unió egyik legelső átfogó és koherens stratégiai tervdokumentuma született meg. A környezetvédelem erősítése, valamint hazánk gazdasági sebezhetőségének csökkentése végett kívánja a Nemzetgazdasági Minisztérium – a kormány támogatásával – erőteljesen ösztönözni az elektromos közlekedés térnyerését Magyarországon. A terv csak akkor lehet sikeres, ha kiépül az elektromos közlekedéshez tartozó infrastruktúra, illetve olyan ösztönző szabályozási környezetet teremt a kormány, amellyel az embereket is érdekeltté tudja tenni az elektromos járművek használatában. A tervek szerint a közeljövőben 150 vilámtöltő berendezés létesül, elsősorban az autópályák mentén, valamint a megyei jogú városokban, hogy az ország minél előbb autózhatóvá váljon az ilyen típusú járművekkel is. A Jedlik Ányos Terv első eredménye, hogy 2015. július 1-jével, a magyar szabályozás esetében először került be a magyar jogrendbe a környezetbarát jármű fogalma, immár több mint száz zöld rendszámú autó közlekedik hazánk útjain.

Nemrégiben befejeződött a kormányzati struktúra átalakítása. A változások érintik az nemzetgazdasági tárcát is a Nemzeti Adó- és Vámhivatal (NAV) államtitkársági szintű képviseletében. Az, hogy a Nemzetgazdasági Minisztérium adózásért felelős államtitkárságába integrálódik jövőre a NAV vezetése, az adóterület prioritását erősíti. A tervezett személyi-szervezeti változások mögött meghúzódik-e gazdaságpolitikai koncepcióváltás, és ha igen, akkor ezt hogyan lehet összefoglalni?

A NAV átalakítása szervesen illeszkedik a kormány gazdaságpolitikájába. A változtatás egyik fő célja az, hogy az adóadminisztráció a gazdasági fejlődést támogassa és biztosítsa a szabályok betartását és a költségvetés bevételeit. A kormány zéró toleranciát hirdetett az adócsalókkal szemben, ugyanakkor el kell érniük, hogy a feketegazdaság elleni küzdelem ne legyen gátja a növekedésnek. Az átalakulás mellett másik fontos érv, hogy az adóhivatal rendszeréhez érdemben több mint húsz éve nem nyúlt hozzá egyetlen kormány sem. Pedig a világ sokat változott, gondolok itt például az infokommunikáció robbanásszerű fejlődésére. Az új technológiák alkalmazásával fokozottan ügyfél- és vállalkozóbarát adóhatóság megteremtésére nyílt lehetőség.

Mindezen megfontolások alapján a NAV átalakításának nem titkolt célja, hogy az adóhivatal szolgáltató arca végre láthatóvá váljék. Mintegy másfél millió magánszemély adóbevallásának kitöltésében segítenek már jövőre is. Ez az úgynevezett bevallási nyilatkozat, amelyet a munkáltatónál vagy a NAV-nál lehet tenni annak a magánszemélynek, aki idén kizárólag adóelőleget megállapító munkáltatótól szerzett belföldön adóköteles jövedelmet és a törvényben foglalt további feltételeknek is megfelel. 2016-tól az adózói minősítés jogintézménye segíti a tisztességes cégeket. Az adóhatóság negyedévente vizsgálja a cégek „jogkövetési hajlandóságát”. A jelesre vizsgázott cégek megbízható minősítést kapnak, amely számtalan előny-

nyel jár. Így például az adóhatósági ellenőrzés időtartama nem haladhatja meg a 180 napot, a kiszabható adó-, illetve mulasztási bírság nem haladhatja meg az általános szabályok szerint kiszabható mérték 50 százalékát, egyes bejelentési, bevallási kötelezettség elmulasztása, hibás teljesítése esetén az adóhatóság határidő kitézésével felhívja a kötelezettség teljesítésére az adózót, és bírságot csak a felhívás eredménytelensége esetén szabhat ki.

A NAV átalakításában is jelentős szerepe volt a nemzetközi példáknak. A minisztériumba helyezett adóhivatali struktúrát az uniós tagállamok fele és számos OECD-ország is alkalmazza. Vizsgálataink szerint az ilyen típusú felépítés sikeres, és eredményeket épp azokon a területeken ért el, ahol mi is fejleszteni szeretnénk: az adózók ügyfélként kezelésében és a végrehajtási mutatók javulásában.

A gazdaságpolitika területén is érzékelhető az integrációs világtrend. A világon mindenfelé igen nagyarányú költségvetési deficitek halmozódtak fel, ezért az adóhatóságoknak különösen fontos biztosítaniuk, hogy az összes lehetséges bevétel befolyjon. Minisztériumba integrált adóhivatal működik az Unión belül Ausztriában, Belgiumban, Dániában, Észtországban, Görögországban, Írországban, Hollandiában, Portugáliában, Szlovákiában, Szlovéniában, Spanyolországban és az Egyesült Királyságban. Több országban, így Ausztriában, Észtországban, Hollandiában és Lengyelországban az iránymutatást államtitkár vagy helyettes államtitkár látja el.

Milyen fiskális politikai mozgástér áll rendelkezésre ehhez? A 2016-os évi költségvetés hogyan tudja segíteni a magyar gazdaság alkalmazkodását figyelembe véve a determinizmusokat?

Ma már minden adat arra mutat, hogy a magyar kormány 2010 után eredményesen stabilizálta a pénzügyeit. A jövő évi büdzsé 2,5 százalékos gazdasági növekedéssel, tovább csökkenő államadóssággal és 2 százalékos költségvetési hiánnyal számol. A kiszámíthatóságot és stabilitást erősítendő, már a tavaszi országgyűlési ciklusban benyújtottuk és elfogadtuk a 2016. évi költségvetést. Tettük mindezt annak érdekében, hogy a gazdasági élet szereplőinek is legyen ideje felkészülni a változásokra. A pozitív tapasztalatok alapján a 2017-es költségvetést is hasonlóan, már az év első felében elkészítjük.

A felgyorsult gazdasági növekedés hatására 550 milliárd forint többletbevételt realizálhat a magyar gazdaság, amelyet a gazdaság fehéritésére tett intézkedéseiből adódóan mintegy 40 milliárd forint többlet egészít ki. A csökkenő adósságnak és alacsony hiánynak köszönhetően a többletek egyre kisebb hányadát kötik le költségvetési determinizmusok, a növekedésből adódó források nagyobb hányada használható a stratégiai-gazdaságpolitikai célok megvalósítására.

A költségvetésbe számos olyan elem beépült, amely a kormány gazdaság- és társadalompolitikai elképzeléseit támogatja. Adócsökkentések révén például összesen 234 milliárd forint marad a háztartásokban, illetve a vállalkozásoknál 16-ról 15 szá-

zalékra csökken a személyi jövedelemadó kulcsa (120 milliárd forint), a sertés tőkehús áfája 27 százalékról 5 százalék százalékra mérséklődik (25 milliárd forint), egyes állami közszolgáltatások díjai, illetékei csökkennek, illetve megszűnnek (10 milliárd forint), a hitelezési aktivitás növelése érdekében pedig mérséklődik a bankadó (70 milliárd forint). Közel 20 milliárd forinttal többet fordít az állam kutatás-fejlesztésre is. 2016-tól kezdődően négy év alatt fokozatosan kétszeresére nő a két gyermeket nevelő családok által érvényesíthető családi kedvezmény mértéke (a jelenlegi havi 10 ezer forintról 2019-re 20 ezer forintra), ez 15 milliárd forint bevételkieséssel jár 2016-ban. Az első házások adókedvezménye révén 2 milliárd forint marad a fiataloknál.

Költségvetési tartalékaink egy részét, mintegy 252 milliárd forintot a belső kereslet élénkítésére, a foglalkoztatás növelésére és életpálya-programokra fordítjuk. A foglalkoztatottság bővítése érdekében folytatódik a közmunkaprogram. A „segély helyett munka” elv érvényesítésének megfelelően 2016-ban több mint 70 milliárd forintot költünk erre a célra. Az életpálya-programok folytatására (pedagógus, rendvédelmi, kormányzati tisztviselői), valamint egészségügyi béremelésekre összesen 177 milliárd forintot biztosít a költségvetés. A két gyereket nevelőknél a családi adókedvezmény növelésén kívül többletforrásokat juttat a gyermekétkeztetésre (11,4 milliárd), az ingyenes tankönyvellátás felmenő rendszerű bevezetésére az általános iskolák teljes alsó tagozatában (1,5 milliárd) és a lakásépítési támogatási kedvezményre (CSOK).

Magyarországon komplex támogatási rendszer segíti a fiatal vállalkozókat. A Nemzetgazdasági Minisztérium legutóbb kiírt pályázatán belül 4 milliárd forintból 965 fiatal kap segítséget. A programot megvalósító szervezetek – az Országos Foglalkoztatási Közhasznú Nonprofit Kft. (OFA), a Budapesti Politechnikum Alapítvány, a Fiatal Vállalkozók Országos Szövetsége (FIVOSZ), a Széchenyi Programiroda, a Magyar Vállalkozásfejlesztési Alapítvány (MVA) – november végétől várják a 25 évnél fiatalabb, illetve felsőfokú végzettség esetén 25 és 30 év közötti álláskeresőket jelentkezését, akik egyéni vagy mikrovállalkozást indítanának. A programba bekerülők képzésben vesznek részt, ahol a vállalkozás indításához, működtetéséhez, menedzseléséhez szükséges ismereteket sajátíthatják el, illetve segítséget kapnak az üzleti terv összeállításához. A képzést sikeresen befejezők, elfogadott üzleti tervvel rendelkezők a program második felében legfeljebb 3 millió forint vissza nem térítendő támogatásra pályázhatnak, 10 százalék önrész mellett. Az elmúlt években sikerült a magyar fiatalok foglalkoztatási helyzetét javítani: míg Görögországban 50 százalék, Spanyolországban 47 százalék, Portugáliában 30 százalék a fiatalok munkanélküliségi rátája, addig Magyarországon ez a mutató folyamatosan javul, mostanra 16,7 százalékra csökkent. Magyarországon jelenleg 293 ezer 15–24 év közötti fiatal dolgozik, ami 80 ezerrel több, mint a 2010-es kormányváltáskor volt.

A gazdaságpolitikai döntéshozatalhoz nélkülözhetetlen a tudományos, szakmai műhelyek együttműködése, a közös gondolkodás a közgazdász-társadalmon belül. Hogy látja ebből a szempontból a hazai közgazdaságtudományt, miben lehetne javítani a koordinációt, és ezt hogyan tudja segíteni az NGM?

A magyar kormány 2010 után minden alapvető kérdésben megkérdezte az itt élőket, és eszerint alkotta meg törvényeit. A nyugdíjakkal, az Alaptörvénnyel, a legfontosabb szociális és gazdasági kérdésekkel, valamint legutóbb a bevándorlással és a terrorizmussal kapcsolatos vélemények alapján döntöttünk és döntünk az ország sorsáról. Hiszünk abban, hogy folyamatos párbeszéd, a társadalom problémáinak ismerete alapján alkothatunk olyan jogszabályokat, amelyek előrevisznek.

Gazdaságpolitikai szempontból kiemelten fontosnak tartom a szakma és a piaci vélemények, várakozások folyamatos monitorozását. A szakmai kamarákkal, érdekvédelmi szervezetekkel, vállalatokkal való együttműködés elengedhetetlen feltétele a kiegyensúlyozott növekedésnek. Folyamatosan egyeztetünk a Magyar Kereskedelmi és Iparkamarával, legutóbb épp közösen dolgoztuk ki a szakképzés átalakításának jogszabályi hátterét. Hasonlóan fontos koordinátori szerepet tölt be a Vállalkozásfejlesztési Tanács a kormány és a gazdasági élet szereplői között. A kis- és középvállalkozók érdekképviseleteivel, szakmai szervezeteivel rendszeres találkozókon vitatjuk meg az aktuális kérdéseket, és igyekszünk első kézből tájékoztatni az őket érintő döntésekről.

A külföldi kamarák közül kifejezetten jó kapcsolatot ápolunk a Német-Magyar Ipari és Kereskedelmi Kamarával (DUIHK), valamint Amerikai Kereskedelmi Kamarával (AmCham). A velük való összefogásnak is köszönhető, hogy jelentősen sikerült exportpiacainkat bővíteni, illetve a külföldi befektetések számát jelentős mértékben növelni.

A magyar kormány 2010 után több tucat vállalattal kötött stratégiai megállapodást. A partneri együttműködés mintegy 13 ezer új munkahelyet hozott létre, emellett jelentősen bővült a magyar beszállítók köre, és egyre több cég kapcsolódott be a duális szakképzésbe.

A közgazdaságtudományi terület is fontos a tárca számára. Minden évben részt veszek a közgazdász vándorgyűlésen, nem egyszer tartottam előadást egykori alma materemben, a Corvinus Egyetemen, és együttműködünk több szakmai műhellyel is. A mostani kiadvány is jelzi: a folyamatos, élő kapcsolat mindannyiunk számára nagy jelentőséggel bír.

RITTER TIBOR–TRAUTMANN LÁSZLÓ